

Eindverslag van de gespreksronde met de fractievoorzitters

Een verkenning ten behoeve van Provinciale Staten van Flevoland

Leen Verbeek
Commissaris van de Koning

Lelystad, 1 maart 2018

Bevindingen

Naar aanleiding van de statenvergadering van 21 februari 2018 heeft de commissaris van de Koning in Flevoland, Leen Verbeek, met de voorzitters van de statenfracties bilaterale gesprekken gevoerd over de politiek-bestuurlijke situatie in de provincie. Deze gesprekken hebben plaatsgevonden van 26 februari tot en met 1 maart 2018. Op basis van deze gesprekken komt de commissaris ten behoeve van Provinciale Staten tot de volgende bevindingen:

1. Belang van juridische duidelijkheid

Alle fractievoorzitters onderstrepen het belang van duidelijkheid over de staatsrechtelijke rol en positie van de betrokkenen (college van Gedeputeerden Staten, de gedeputeerden, Provinciale Staten en de commissaris van de Koning) in de ontstane situatie. Het juridisch kader is neergelegd in de notitie 'wettelijke consequenties' die de fractievoorzitters op 26 februari jl. hebben ontvangen en die als bijlage bij dit verslag is gevoegd. Deze notitie is tot stand gekomen in afstemming met het ministerie van BZK. Op deze manier is duidelijkheid gecreëerd over de positie van alle betrokken bestuursorganen in de gegeven omstandigheden. Het beschreven juridisch kader wordt door de fractievoorzitters geaccepteerd.

2. Belang van continuïteit bestuur

Er is een breed besef dat de situatie waarin het bestuur is beland, niet in het belang is van de provincie Flevoland en haar inwoners, en dat het noodzakelijk is dat de provincie op zo kort mogelijke termijn weer beschikt over slagvaardig bestuur. De fractievoorzitters realiseren zich dat een bestuurlijke impasse serieuze nadelige effecten kan hebben op provinciale belangen. Hierbij wordt gedacht aan bepaalde zwaarwegende dossiers (Servicehavens Noordelijk Flevoland, vliegveld Lelystad, OV concessies, energietransitie, landschapskunstwerk, beheer Oostvaardersplassen). Ook wordt onderkend dat de situatie het aanzien van de provinciale politiek kan schaden als niet op korte termijn een oplossing wordt gevonden. Er is bij partijen grote bereidheid om tot toenadering te komen. Het besef van het belang en de urgentie kan worden samengevat met de woorden: 'We moeten hier snel samen zien uit te komen'.

3. Belang van goede omgangsvormen

De commissaris vraagt op basis van de gesprekken aandacht voor houding en omgangsvormen tussen coalitie en oppositie. Een aantal fractievoorzitters gaf aan 'arrogantie van de macht' te hebben ervaren. Mogelijk heeft dit punt een rol gespeeld bij de ontstane situatie. Diverse fractievoorzitters spraken de hoop uit dat in het vervolg van deze bestuursperiode meer aandacht zal zijn voor gelijkwaardigheid en samenwerking met de oppositie.

4. Provinciale Staten aan zet

Met het voeren van de gesprekken met de fractievoorzitters en dit eindverslag heeft de commissaris vanuit zijn rol als voorzitter van Provinciale Staten nadrukkelijk een bijdrage willen leveren aan de voortgang van het bestuur. In de gesprekken zijn vier globale scenario's voor het vervolg genoemd en kort besproken. Deze zijn als bijlage 1.6. opgenomen. Een aantal scenario's biedt een goed perspectief voor de resterende bestuursperiode. Het is nu aan Provinciale Staten om richting te geven aan het politiek-bestuurlijke vervolg. Het is essentieel dat Provinciale Staten in de statenvergadering van 7 maart aanstaande hierover duidelijkheid geven.

De commissaris stelt zijn bevindingen ter beschikking aan de fractievoorzitters die op vrijdag 2 maart 2018 bijeenkomen in het seniorenconvent. Na bespreking in het seniorenconvent worden deze bevindingen, inclusief bijlagen, openbaar gemaakt. Tevens worden deze stukken toegevoegd als bijlage bij de agenda van de extra vergadering van Provinciale Staten op 7 maart 2018 om 14.00 uur.

BIJLAGE I

1. Achtergrond

Tijdens de statenvergadering van 21 februari 2018 dienden drie coalitiepartijen een motie van wantrouwen in tegen gedeputeerde A. Meijer van coalitiegenoot SP. Deze motie is door een meerderheid van Provinciale Staten verworpen. De ontstane situatie leidde bij velen tot verwarring en vragen over het politiek-bestuurlijke vervolg.

Voor de commissaris van de Koning, Leen Verbeek, was deze bijzondere situatie aanleiding om de fractievoorzitters van de statenfracties uit te nodigen voor een bilateraal gesprek. Het doel van deze gesprekken was om na te gaan hoe de ontstane situatie wordt ervaren en geïdentificeerd, en om te verkennen hoe het politiek-bestuurlijke proces verder kan worden gebracht.

De gesprekken hebben een extra lading gekregen doordat de fracties van VVD, CDA en D66 op 23 februari in een persbericht lieten weten hun gedeputeerden uit het college 'terug te trekken'.

De gesprekken tussen de commissaris en de fractievoorzitters hebben plaatsgevonden vanaf 26 februari tot en met 1 maart jl. De commissaris heeft in deze week met alle voorzitters van de statenfracties gesproken. De commissaris heeft in het begin van deze week afgestemd met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) over de staatsrechtelijke kant van de positie van de gedeputeerden, het college van Gedeputeerde Staten, Provinciale Staten en de rol van de commissaris van de Koning. Dit heeft geleid tot een juridische notitie die op 26 februari aan de fractievoorzitters ter beschikking is gesteld. De hoofdpunten van het juridisch kader zijn in deze rapportage opgenomen. De volledige notitie is als bijlage II bijgevoegd.

2. Processtappen (chronologisch)

1. Statenvergadering 21 februari 2018

De motie van wantrouwen van VVD, CDA en D66 gericht tegen gedeputeerde A. Meijer (SP) wordt door een meerderheid van Provinciale Staten verworpen.

2. Uitnodiging voor deelname aan de verkennende gesprekken

Op vrijdag 23 februari 2018 heeft commissaris van de Koning Leen Verbeek de voorzitters van de statenfracties van Provinciale Staten uitgenodigd voor een verkennend gesprek tussen de commissaris en elk van de voorzitters afzonderlijk.

3. Persbericht over de gespreksronde

Over de uitnodiging voor deze verkennende gesprekken heeft de provincie op 23 februari het volgende persbericht uitgebracht:

“Commissaris van de Koning Leen Verbeek zal een verkenning doen naar de ontstane situatie in het provinciaal bestuur. Dit naar aanleiding van het debat in Provinciale Staten op woensdag, 21 februari jl.

Commissaris Verbeek doet deze verkenning ten behoeve van de continuïteit van het provinciaal bestuur van Flevoland. Alle fractievoorzitters van de politieke partijen in Provinciale Staten zijn voor een gesprek hierover uitgenodigd. Deze verkenning zal op zeer korte termijn afgerond worden.”

4. Persbericht over extra statenvergadering

Op instigatie van de commissaris is in overleg met de griffier op 23 februari een persbericht uitgebracht over het feit dat op 7 maart aanstaande een extra statenvergadering gehouden wordt.

Deze statenvergadering zal feitelijk uit twee delen bestaan. Het eerste deel betreft het 'verantwoordingsdebat' waarin de staten het college, de commissaris en ook elkaar kunnen bevragen. Het tweede deel van deze vergadering is bestemd voor de vraag hoe de staten het verdere proces voor zich zien en welke stappen zij hiervoor nodig achten. De commissaris verwacht van Provinciale Staten een besluit om de voortgang te borgen.

5. Persbericht VVD, CDA en D66

In de loop van vrijdag 23 februari brachten de fracties van VVD, CDA en D66 een persbericht uit waarin deze fracties lieten weten 'hun gedeputeerden uit het college van Gedeputeerde Staten terug te trekken'. In het persbericht schrijven de fractievoorzitters van VVD, CDA en D66:

"Tijdens het debat van afgelopen woensdag bleek dat de verhoudingen binnen het college dusdanig verstoord zijn dat een constructieve samenwerking niet meer mogelijk is."

De verklaring 'terugtrekking van gedeputeerden' is geen 'indiening van ontslag' zoals bedoeld in de Provinciewet.

6. Notitie CdK wettelijke consequenties

Op maandagavond 26 februari heeft de commissaris de fractievoorzitters per mail de notitie 'CdK wettelijke consequenties' toegemailed. Deze notitie is opgesteld door de afdeling BDO van de provincie in samenspraak met het ministerie van BZK. In de notitie is het juridisch kader opgenomen dat in de onderhavige situatie van toepassing is.

7. Ontslagbrieven

De gedeputeerden J. Lodders, J.N. Appelman en M. Rijsberman hebben bij brief van 1 maart 2018 Provinciale Staten in kennis gesteld van hun ontslag als gedeputeerde.

3. Korte weergave van de gespreksronde van 26 februari -1 maart

De gesprekken tussen de commissaris en de fractievoorzitters hebben plaatsgevonden van 26 februari tot en met 1 maart 2018. De commissaris is bij de gespreksronde ondersteund door E.M. Strating van de afdeling BDO van de provincie.

De gesprekken zijn in de eerste plaats bedoeld om de fractievoorzitters helderheid te geven over het juridisch kader en als politieke reflectie, om open van gedachten te wisselen over de politiek-bestuurlijke context. De gesprekken zijn tevens bedoeld als bewustwording van de rol en positie van elke afzonderlijke fractie ter voorbereiding op de statenvergadering van 7 maart 2018. In de gesprekken heeft de commissaris een beroep gedaan op de verantwoordelijkheid van de fracties om een bestuurlijke 'impasse' of 'patstelling' te voorkomen.

De commissaris heeft in de gesprekken benadrukt dat hij geen 'coalitiedokter' en informateur is. Vanuit zijn rol als voorzitter van Provinciale Staten acht de commissaris het van belang dat alle fracties zich zoveel mogelijk bewegen op een gelijkwaardig speelveld. De commissaris heeft de fractievoorzitters - deels wellicht ten overvloede - het besef meegegeven dat ieder van hen zich goed dient voor te bereiden op de vragen die in het seniorenconvent van 2 maart en de extra statenvergadering van 7 maart op hen afkomen. De commissaris heeft op de verantwoordelijkheid gewezen die de staten dragen om de bestuurlijke voortgang te garanderen.

De gesprekken hebben plaatsgevonden volgens een vast stramien en in elk gesprek zijn dezelfde onderwerpen behandeld. Er is uitgebreid ingegaan op het juridisch kader en de regeling die van toepassing is op ontslag van gedeputeerden uit eigen beweging, dan wel ontslag door Provinciale Staten. Tijdens de eerste zeven gesprekken (van de 12) was de notitie met het juridisch kader nog niet beschikbaar. De hoofdlijnen van de juridische context waren echter al wel bekend en zijn ook in deze eerste zeven gesprekken gedeeld. Na bekendmaking van het juridisch kader op maandagavond was voor alle betrokkenen duidelijkheid over de juridische context. Vanwege het belang van het juridisch kader, en de aandacht daarvoor tijdens de gesprekken, wordt daar onder punt 5. nader op ingegaan. Overigens hebben alle fractievoorzitters hun waardering uitgesproken voor het feit dat met deze notitie de nodige helderheid is gegeven.

In de gesprekken heeft de commissaris de vraag gesteld hoe de fractievoorzitters de gang van zaken en de ontstane situatie (hebben) ervaren. In de gesprekken is op een open en constructieve manier hierover van gedachten gewisseld.

In een aantal gesprekken is ingegaan op het belang van het elkaar zorgvuldig informeren en het zorgvuldig omgaan met de pers.

In alle gesprekken heeft de commissaris de vraag gesteld hoe de fractievoorzitters het politiek-bestuurlijke vervolg voor zich zien. In reactie hierop hebben de fractievoorzitters globaal vier mogelijke varianten naar voren gebracht (met een paar subvarianten). De fractievoorzitters hebben een inschatting gegeven van het realiteitsgehalte van mogelijke scenario's.

De fractievoorzitters noemden de situatie die na het debat van 21 februari is ontstaan 'verwarrend'. Men gaf in meerderheid aan dat de onduidelijkheid toenam door het persbericht van de fractievoorzitters van VVD, CDA en D66 waarin stond vermeld dat de drie gedeputeerden werden 'teruggetrokken'.

De fractievoorzitters hebben het als zinvol ervaren om open van gedachten te wisselen over de bijzondere situatie waarin het provinciebestuur plotseling is komen te verkeren, zo hebben zij de commissaris laten weten.

Openbaarheid

De gesprekken tussen de commissaris en de fractievoorzitters hebben plaatsgevonden op basis van vertrouwelijkheid. Van de gesprekken tussen de commissaris en de fractievoorzitters zijn geen afzonderlijke gespreksverslagen gemaakt. Met de fractievoorzitters is afgesproken dat de inhoud van het eindverslag niet herleidbaar zal zijn tot namen van fracties of personen. Na het seniorenconvent van 2 maart is het eindverslag in beginsel openbaar en zal het stuk aan de leden van Provinciale Staten worden toegezonden.

Overzicht van de gevoerde gesprekken:

Datum	Fractievoorzitter	Naam partij
26-2	Dhr. Chris Jansen	PVV
26-2	Dhr. Harold Hofstra	CU
26-2	Dhr. Peter Pels	PvdA
26-2	Dhr. Sjaak Simonse	SGP
26-2	Dhr. Wout Jansen	50PLUS
26-2	Mw. Chris Schotman	CDA
26-2	Mw. Leonie Vestering	Partij voor de Dieren
27-2	Mw. Ine de Waal	SP
27-2	Mw. Shasta Rötscheid	D66
27-2	Dhr. Erik Boshuizen	Senioren+Flevoland
28-2	Dhr. Jan de Reus	VVD
1-3	Dhr. Simon Miske	GroenLinks

5. Hoofdpijnen juridische context

In nauw overleg met het ministerie van BZK is door de provincie (BDO/ mevrouw J. Léon) een notitie opgesteld met het van toepassing zijnde juridisch kader. Deze openbare notitie is op 27 februari aan de fractievoorzitters toegemailed. In de gesprekken is de commissaris met name ingegaan op de volgende punten:

- De Provinciewet kent geen figuur van ‘terugtrekking door fracties van een gedeputeerde van hun fractie’; De betreffende verklaring heeft geen juridisch status.
- De Provinciewet kent evenmin een ‘demonstrair college’. Dat betekent ook dat er geen sprake is van een lijst van een ‘controversiële onderwerpen’ die in voorkomend geval niet meer in de staten behandeld zullen worden. Voor behandeling in de staten gelden de gewone ‘meerderheidsregels’.
- Het is een zaak van ‘bestuurlijke hygiëne’ dat de verklaring van ‘terugtrekking van bestuurders’ wordt gevolgd door het indienen van ontslag.
- Indien de bestuurders hier niet toe overgaan is het aan Provinciale Staten om de drie gedeputeerden te ontslaan. Er is na het ontslag van de drie gedeputeerden geen college meer, zodat ook ontslag dient te worden verleend aan de vierde gedeputeerde.
- Indien gedeputeerden zelf ontslag nemen, kunnen zij maximaal een maand hun functie blijven uitoefenen. Als er geen sprake is van onmiddellijk ontslag, dan gaat het ontslag in een maand na de dag waarop het ontslag is genomen (of zoveel eerder als de opvolger de benoeming heeft aangenomen).
- Mocht er na die periode geen college zijn, dan treedt de commissaris van de Koning in de plaats van het college.
- Indien Provinciale Staten de gedeputeerden ontslaan, treedt het ontslag onmiddellijk in. In dat geval treedt de commissaris van de Koning met onmiddellijke ingang in de plaats van het college.
- De Provinciewet kent voor deze casus niet de mogelijkheid van vervroegde verkiezingen voor Provinciale Staten.

In de gesprekken heeft de commissaris aangegeven dat als de commissaris in de plaats treedt van het college, dan de commissiestructuur zal worden opgeschort en er een tijdelijke ‘commissie algemene zaken’ wordt ingesteld. De commissaris zal in deze situatie alleen zaken agenderen vanuit het belang van de provincie Flevoland, zich politiek-neutraal opstellen en zich niet mengen in het politieke debat.

6. Mogelijke scenario's

Tijdens de gesprekken is kort ingegaan op de volgende varianten:

1. Herstel van de coalitie

De vier coalitiepartijen herstellen het onderlinge vertrouwen en gaan als coalitie gezamenlijk verder.

Deze optie wordt door een meerderheid van de fractievoorzitters als niet-realistisch beschouwd.

2. Meerderheidscoalitie door toevoeging van ten minste twee partijen

Een samenwerking van VVD, CDA en D66 wordt uitgebreid tot een meerderheidscoalitie door samenwerking met andere partijen. Bijvoorbeeld de combinatie met de PvdA/ GroenLinks of de combinatie met SGP/ ChristenUnie. In beide gevallen zal sprake zijn van een meerderheidscoalitie.

Deze optie wordt haalbaar geacht. Door partijen wordt hierbij de kanttekening gemaakt dat als er nu nog voor het laatste jaar van deze bestuursperiode een nieuwe gedeputeerde aantreedt, dit bestuurlijk nauwelijks effectief zal zijn.

3. Minderheidscoalitie met wisselende meerderheden

De drie fracties van VVD, D66 en CDA gaan als minderheidscoalitie verder en zoeken voor besluitvorming in Provinciale Staten per thema een meerderheid in de staten.

Een meerderheid van de fracties heeft een voorkeur voor deze optie. Als voordelen voor deze optie wordt gewezen op de continuïteit van het bestuur en, vanuit het perspectief van de oppositie: de sterkere rol van de oppositie ten opzichte van een meerderheidscoalitie.

4. Meerderheidscoalitie zonder VVD, CDA en D66

Statenfracties, niet behorend tot VVD, CDA en D66 formeren gezamenlijk een coalitie die kan rekenen op steun van de meerderheid van Provinciale Staten.

Dit scenario wordt over het algemeen niet als kansrijk gezien.

Op basis van de gesprekken acht de commissaris de varianten 1 en 4 niet realistisch.

BIJLAGE II

Notitie cdK wettelijke consequenties

In het eerste deel van de notitie wordt ingegaan op de verschillende situaties die zich kunnen voordoen bij het vertrek van gedeputeerden. Vervolgens wordt ingegaan op de vraag wat de consequenties zijn van de situatie die zich nu voordoet.

Aantal gedeputeerden

Provinciale Staten benoemen de gedeputeerden (Artikel 35 lid 1). Het aantal gedeputeerden bedraagt tenminste drie en ten hoogste zeven (Artikel 35A lid 1 Provinciewet).

Aftreden gedeputeerden na verkiezingen

Na de verkiezingen van de leden van PS treden de gedeputeerden niet direct af.

Artikel 41 lid 1 Provinciewet

Na de verkiezing van de leden van provinciale staten treden de gedeputeerden af op het moment dat provinciale staten ten minste de helft van het met inachtneming van artikel 35a bepaalde aantal gedeputeerden heeft benoemd en deze benoemingen zijn aanvaard.

Toelichting

Na de periodieke verkiezing van de leden van PS blijven de “oude” gedeputeerden gewoon in functie tot het moment dat PS in nieuwe samenstelling ten minste de helft van het aantal gedeputeerden heeft benoemd en deze benoemingen zijn aangenomen. Er kan daardoor geen bestuursvacuüm ontstaan. Art 36 (benoeming leden GS na verkiezingen) kent geen tijdstip meer waarop de gedeputeerden door PS moeten worden benoemd. Derhalve is de periode dat gedeputeerde staten demissionair zijn niet aan een termijn gebonden.

De term demissionair komt niet voor in de Provinciewet.

Vrijwillig ontslag gedeputeerde

Een andere situatie is die waarin een gedeputeerde ontslag neemt; ontslag kan vrijwillig of gedwongen zijn. Als een gedeputeerde vrijwillig ontslag neemt doet hij daarvan schriftelijk mededeling aan PS.

Vrijwillig ontslag gaat in een maand nadat de gedeputeerde ontslag heeft genomen (of eerder als de opvolger de benoeming heeft aangenomen).

De Provinciewet kent echter ook de mogelijkheid dat een gedeputeerde onmiddellijk ontslag neemt; de gedeputeerde legt zijn functie dan per direct neer.

Artikel 42 Provinciewet

Lid 1 Een gedeputeerde kan te allen tijde ontslag nemen. Hij doet daarvan schriftelijk mededeling aan provinciale staten.

Lid 2 Behoudens het geval dat de gedeputeerde onmiddellijk ontslag neemt, gaat het ontslag in met ingang van de dag, gelegen een maand na de dag waarop hij zijn ontslag heeft genomen of zoveel eerder als zijn opvolger de benoeming heeft aangenomen.

Toelichting

De regeling waarborgt dat een persoon, geroepen tot de uitoefening van de functie van gedeputeerde, deze niet van de ene op de andere dag kan beëindigen waardoor de continuïteit van het dagelijks bestuur van de provincie in gevaar zou kunnen worden gebracht.

De zinsnede 'onmiddellijk ontslag neemt' maakt duidelijk dat een gedeputeerde zijn functie ook per direct kan neerleggen. Deze mogelijkheid is opgenomen omdat zich in de praktijk situaties voordoen, waarin het van een gedeputeerde niet redelijk is te verwachten dat hij nog (maximaal) een maand in functie blijft.

Te denken valt aan de situatie dat de gedeputeerde zelf het gevoel heeft dat zijn functioneren onvoldoende steun en vertrouwen heeft binnen provinciale staten of het college van gedeputeerde staten of de situatie dat een gedeputeerde ontslag neemt om een motie van wantrouwen voor te zijn.

De redactie van deze bepaling sluit niet uit dat aan het per direct neerleggen van de functie ook andere, niet politieke, redenen ten grondslag kunnen liggen.

Gedwongen ontslag gedeputeerde

Het is ook mogelijk dat PS besluiten tot ontslag van een gedeputeerde. Dat kan alleen als eerst een motie van wantrouwen is aangenomen. Nadat een dergelijk motie is aangenomen kan een gedeputeerde zelf onmiddellijk ontslag nemen. Als dat niet gebeurt, kunnen PS een ontslagbesluit nemen. In beide gevallen gaat het ontslag onmiddellijk in.

Artikel 49 provinciewet

Indien een uitspraak van provinciale staten inhoudende de opzegging van hun vertrouwen in een gedeputeerde er niet toe leidt dat de betrokken gedeputeerde onmiddellijk ontslag neemt, kunnen provinciale staten besluiten tot ontslag.

Artikel 31 is van toepassing op de stemming inzake het ontslag. Op het ontslagbesluit is artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing.

Toelichting

Het artikel geeft aan dat het verlies van vertrouwen van provinciale staten in een gedeputeerde als ontslaggrond kan dienen.

De bevoegdheid van PS tot het geven van ontslag is van wezenlijk belang om een verstoorde relatie tussen PS en een gedeputeerde te kunnen beëindigen. De gedeputeerde bezit dan niet langer het vertrouwen van PS. Hoewel de ruime redactie het gevaar van lichtzinnige toepassing in zich bergt, heeft de wetgever om diverse redenen niet gekozen voor een criterium dat meer toegesneden is op het gedrag van de gedeputeerde.

Aan een besluit van provinciale staten tot ontslag van één of meer gedeputeerden dient een aangenomen motie van wantrouwen vooraf te gaan.

De meeste gedeputeerden zullen na zo'n motie de eer aan zichzelf houden. Voor de situatie waarin dat niet het geval is, kent de wet deze expliciete mogelijkheid dat PS een ontslagbesluit nemen.

Indien een gedeputeerde na een motie van wantrouwen zelf ontslag neemt, gaat het ontslag onmiddellijk in. Datzelfde is ook het geval indien PS op grond van art. 49 overgaan tot het ontslag van een gedeputeerde in wie zij het vertrouwen hebben opgezegd, maar die daar zelf geen conclusie uit trekt.

De stemming in provinciale staten over het ontslag van een gedeputeerde dient schriftelijk (geheim) plaats te vinden. Dat volgt uit het van toepassing verklaren van art. 31 Provinciewet op een dergelijke stemming. De reden daarvoor is dat het wenselijk is dat de stemgerechtigde zijn stem volledig vrij moet kunnen uitbrengen, zonder enige druk van buitenaf

Voorziening bij tussentijds aftreden gedeputeerden: cdK treedt in de plaats van GS

Het kan voorkomen dat er meerdere gedeputeerden hun ontslag indienen of worden ontslagen. Als daardoor minder dan de helft van het aantal gedeputeerden in functie is, treedt de Commissaris in de plaats van GS.

Artikel 41 lid 2 provinciewet

Indien zoveel gedeputeerden hun ontslag indienen of worden ontslagen dat niet ten minste de helft van het met inachtneming van artikel 35a bepaalde aantal gedeputeerden in functie is, treedt de commissaris van de Koning in de plaats van gedeputeerde staten totdat dit wel het geval is.

Toelichting

Lid 2 is een codificatie van het gebruik dat in geval van tussentijds vrijwillig of gedwongen ontslag van een zodanig aantal gedeputeerden dat minder dan de helft van het aantal gedeputeerden in functie is, de cdK in de plaats treedt van gedeputeerde staten tot het moment dat ten minste de helft van de gedeputeerden de benoeming heeft aangenomen.

De cdK die in de plaats treedt van GS heeft alle bevoegdheden van GS.

PS hebben het aantal gedeputeerden voor het huidige college op vier vastgesteld.

Zodra de helft van het wettelijk aantal gedeputeerden in functie is, dat is nadat zij de benoeming hebben aangenomen, kunnen GS weer optreden (zie art 56 lid 1 Provinciewet).

Van invloed is of de gedeputeerden onmiddellijk ontslag nemen of dat hun ontslag na maximaal een maand ingaat (of zoveel eerder als er opvolgers zijn benoemd).

Samengevat:

Gedeputeerde neemt ontslag

- Schriftelijk mededeling van het ontslag aan PS (via vz) (art. 42 lid 1 Provinciewet)
- Het ontslag gaat in met ingang van de dag, gelegen een maand na de dag waarop hij zijn ontslag heeft genomen of zoveel eerder als zijn opvolger de benoeming heeft aangenomen (art. 42 lid 2 Provinciewet).
- Na het ontslag is de gedeputeerde nog (maximaal) één maand in functie.
- Na afloop van de maand gaat het ontslag in en is de gedeputeerde niet meer in functie.
- Datum van het nemen van ontslag is de datum van de schriftelijke mededeling aan PS.

Meerdere gedeputeerden nemen ontslag

- Als alle drie de gedeputeerden ontslag nemen en de maand verstrijkt, treedt de situatie in dat de cdK de plaats van GS inneemt. (art. 41 lid 2 Provinciewet). Immers er zijn dan niet tenminste de helft van het met inachtneming van art 35 a bepaalde aantal gedeputeerden in functie. **Tenzij** voor afloop van die maand een zodanig aantal (nieuwe) gedeputeerden zijn benoemd en zij die benoeming hebben aanvaard, dat er wel tenminste de helft van het met inachtneming van art 35 a bepaalde aantal gedeputeerden in functie zijn.

Gedeputeerde neemt onmiddellijk ontslag

- Schriftelijk mededeling v.h. ontslag aan PS (via vz) (art. 42 lid 1 Provinciewet)
- het ontslag gaat onmiddellijk in; de gedeputeerde legt zijn functie per direct neer.

Meerdere gedeputeerden nemen onmiddellijk ontslag

- Als alle drie de gedeputeerden onmiddellijk ontslag nemen, gaat het ontslag onmiddellijk in; de gedeputeerden leggen hun functie per direct neer.
- De situatie dat de cdK de plaats van GS inneemt, treedt (*direct*) in (art. 41 lid 2 Provinciewet).

De huidige situatie

Op vrijdagavond 23 februari hebben de fracties van VVD, CDA en D66 een gezamenlijk persbericht uitgebracht. In het persbericht hebben de fracties het volgende aangegeven: “Na de ontstane politieke situatie als gevolg van het debat van woensdag in Provinciale Staten van Flevoland, hebben de fracties van VVD, CDA en D66 besloten om hun gedeputeerden terug te trekken uit het college van Gedeputeerde Staten. Tijdens het debat van afgelopen woensdag bleek dat de verhoudingen binnen het college dusdanig verstoord zijn dat een constructieve samenwerking niet meer mogelijk is. De drie partijen zien geen andere mogelijkheid om uit de impasse te komen dan hun gedeputeerden terug te trekken.”

Het persbericht is naar de commissaris van de Koning en alle fractievoorzitters verstuurd en (cc) naar de drie betreffende gedeputeerden.

Kan het college van GS c.q. kunnen de gedeputeerden nu door.

In de huidige situatie is ten aanzien van géén van de gedeputeerden sprake van gedwongen ontslag. Er is op woensdag 21 februari tegen één van de gedeputeerden een motie van wantrouwen ingediend tijdens de vergadering van Provinciale Staten. Die motie is niet aangenomen. Gedwongen ontslag is dan niet mogelijk.

Het feit dat genoemde fracties in het persbericht hebben aangegeven dat zij hebben besloten hun gedeputeerden terug te trekken, heeft op zich zelf geen juridisch gevolg.

Door het persbericht is echter wel een politiek feit geschapen. Daar hoort een debat in Provinciale Staten op te volgen, aangezien benoeming en ontslag van gedeputeerden een zaak van Provinciale Staten is.

Als voorzitter van zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten heb ik de plicht om te bewaken dat dergelijke processen zich in de openbaarheid afspelen en dat de staatsrechtelijke spelregels daarbij worden gevolgd. Om die reden heb ik op grond van artikel 15 lid 4 jo. 17 lid 1 van het Reglement van Orde van Provinciale Staten van de Provincie Flevoland, u opgeroepen tot het bijwonen van de extra vergadering van Provinciale Staten van de provincie Flevoland op woensdag 7 maart 2018, aanvang 14.00 uur in het provinciehuis.

Gelet op de inhoud van het persbericht heb ik aan de gedeputeerden aangegeven dat van hen mag worden verwacht dat zij op zo kort mogelijke termijn duidelijkheid geven over hun positie. Nu voornoemde fracties hebben verklaard dat een constructieve samenwerking in Gedeputeerde Staten naar hun oordeel niet langer mogelijk is en zij hun gedeputeerden terug trekken, is de politieke samenwerking in de huidige coalitie tot een einde gekomen. Het is aan de gedeputeerden om hieraan gevolgen te verbinden en wel door hun ontslag ex artikel 42 Provinciewet in te dienen. Indien de gedeputeerden geen gevolg verbinden, dan is het aan Provinciale Staten om zich over ontslag uit te spreken.

Indien de drie gedeputeerden onmiddellijk ontslag nemen, doet zich de situatie als bedoeld in artikel 41 lid 2 voor en treedt de commissaris van de Koning in de plaats van Gedeputeerde Staten. Als de drie gedeputeerden niet onmiddellijk ontslag nemen, blijven zij maximaal één maand in functie. De vierde gedeputeerde die geen ontslag heeft ingediend, blijft gedurende die periode eveneens in functie. Na afloop van die maand treedt de commissaris van de Koning in de plaats van Gedeputeerde Staten.

Er is geen wettelijke bepaling die in de weg staat aan het aanblijven na vrijwillig ontslag om politieke redenen (tenzij de gedeputeerde onmiddellijk ontslag neemt). De gedeputeerde die

ontslag neemt, kan op basis van onder andere de beantwoording van de vraag of er nog een werkbare situatie bestaat, de keuze maken voor al dan niet onmiddellijk ontslag.

Rol commissaris van de Koning na onderhandelingen

Artikel 35 lid 2 Provinciewet

De commissaris van de Koning wordt geïnformeerd over de uitkomsten van de college-onderhandelingen. Hij wordt alsdan in de gelegenheid gesteld zijn opvattingen over voorstellen ten behoeve van het collegeprogramma kenbaar te maken.

Toelichting:

De cdK, die op grond van artikel 34 deel uitmaakt van het college, moet worden geïnformeerd over de collegevorming. Verder dient hij in de gelegenheid te worden gesteld zijn opvattingen over voorstellen ten behoeve van het collegeprogramma kenbaar te maken.

Op het moment dat de cdK wordt geïnformeerd, mag het collegeprogramma nog niet zijn ondertekend. Op deze wijze wordt gewaarborgd dat de cdK daarbij wordt betrokken. Aangenomen mag worden dat de cdK wordt geïnformeerd voordat de vergadering van PS plaatsvindt, waarin gedeputeerden worden benoemd.

Eenheid van beleid

Artikel 53A lid 1 Provinciewet

De commissaris van de Koning bevordert de eenheid van het beleid van gedeputeerde staten.

Toelichting

De Provinciewet gaat uit van collegiaal bestuur door GS (zie toelichting op artikel 34 lid 1: kenmerkend voor het voor het college van GS is het collegiale karakter van het dagelijks bestuur). Art. 53a draagt de cdK op de eenheid van het beleid van GS te bevorderen en daarmee het collegiaal bestuur te versterken.

Daartoe kent art 53a de cdK twee specifieke bevoegdheden toe:

- Agenderingsbevoegdheid: onderwerpen op agenda GS plaatsen (bv onderwerpen waarop een taboe rust, onderwerpen die nog niet zijn opgelost, onderwerpen waarbij patstellingen bestaan of onderwerpen die portefeuille overstijgend zijn. (lid 2)
- Voorleggen eigen voorstel: m.b.t. onderwerpen die op agenda GS staan een eigen voorstel aan GS voorleggen (lid 3).

Verwante artikelen / onderwerpen

Benoeming van tussentijds opvallende plaats

Artikel 38 provinciewet

De benoeming ter vervulling van een plaats die tussentijds opvalt geschiedt zo spoedig mogelijk, tenzij PS besluiten aantal gedeputeerden te verminderen.

Artikel 39 provinciewet

De benoemde gedeputeerde deelt provinciale staten uiterlijk op de tiende dag na de kennisgeving van zijn benoeming mee of hij de benoeming aanneemt. Indien deze termijn verstrijkt zonder mededeling, wordt de benoemde gedeputeerde geacht de benoeming niet aan te nemen.

Artikel 40 Provinciewet

Wanneer de benoeming niet is aangenomen, geschiedt zo spoedig mogelijk een nieuwe benoeming.

De vervulling van de vacature mag niet nodeloos lang worden uitgesteld.

Quorum eisen m.b.t. vergaderen en beraadslagen / besluiten GS

Vergaderquorum

Het quorumvereiste houdt in dat GS in een vergadering alleen kunnen beraadslagen of besluiten als tenminste de helft van het aantal zitting hebbende leden aanwezig is (artikel 56 Provinciewet). Dit vereiste dient een tweeledig doel: de zorgvuldigheid van besluitvorming en de bescherming van (een) niet aanwezig(e) collegelid /leden.

De bepaling verzet zich er niet tegen dat GS zonder te vergaderen beslissingen willen nemen, dat is het geval wanneer krachtens mandaat een beslissing van GS wordt genomen (mvT, kamerstukken 11 1985/86, 19403, 3, p. 96).

Besluitvorming en stemming

De besluitvorming door het college vindt plaats bij meerderheid van stemmen. Het is in Flevoland niet gebruikelijk om schriftelijk te stemmen.

Een collegelid neemt niet deel aan stemming in gevallen waarin sprake zou kunnen zijn van belangenverstrengeling (artikel 28 Provinciewet). In het geval dat een collegelid niet deelneemt aan de stemming, wordt dat als zodanig vastgelegd in de besluitenlijst.

Het feit dat één of meer gedeputeerde(n) niet mag /mogen deelnemen aan de stemming kan betekenen dat niet wordt voldaan aan het quorumvereiste voor geldige stemming (artikel 58 jo. artikel 29 lid 1 Provinciewet). Een stemming is alleen geldig, indien meer dan de helft van het aantal leden dat zitting heeft en zich niet van deelneming aan de stemming moet onthouden, daaraan heeft deelgenomen.